

principeel onaanvaardbaar geweest zijn). *'Er habe Mussert deshalb gefragt ob er glaube, dass es ihm, dem Chef, leicht gefallen sei, seine Heimat Österreich in viele kleine Gaue aufzuteilen um sie frei zu machen von separatistischen Tendenzen und sie leichter ins germanische Reich eingliedern zu können. Österreich habe ja schliesslich auch'* (d.w.z.: als Nederland) *'eine mehr als 500-jährige eigene Geschichte die nicht ohne wahrlich grosse Höhepunkte sei.'*¹ En toen Goebbels eind mei '42 na zijn gesprek met Hitler aantekende: *'Auch die Niederlande dürfen kein eigenstaatliches Leben mehr führen'*, volgde daarop deze zin: *'Er'* (Hitler) *'hat das bei seiner letzten Unterredung mit dem holländischen Nationalsozialistenführer Mussert, der andere Ziele verfolgte, ganz klar und deutlich zum Ausdruck gebracht.'*²

'Ganz klar und deutlich'? Dat betwijfelen wij. Dat zou ook niet in Hitlers tactiek passen. Maar de vergelijking met Oostenrijk was toch op zijn minst een sterke aanwijzing geweest in welke richting hij dacht.

Niets van dat alles vinden wij in Musserts verslag terug. Was dat zwijgen opzet? Wellicht. Maar het is toch ook mogelijk, en misschien waarschijnlijk, dat Musserts geest op die 12de december '41 zo boordevol illusies zat met betrekking tot Hitler, dat de *werkelijke* betekenis van de vergelijking met Oostenrijk eenvoudig niet tot hem doordrong.

★

Twee dagen na Musserts eedsaflegging vond in het gebouw van de Utrechtse groentenveiling de viering plaats van het tienjarig bestaan der NSB. Voorhoeve en zijn medewerkers van de propaganda-afdeling van het Hoofdkwartier hadden voorgesteld dat het Nederlandse volk ter gelegenheid van dit jubileum extra-rantsoenen brood en aardappelen zou krijgen; dat was niet doorgegaan. Wel moesten de Nederlandse voedselautoriteiten er op Duits bevel voor zorgen dat de vele duizenden NSB'ers die in Utrecht bij-

¹ *Hitlers Tischgespräche im Führerhauptquartier 1941-1942*, p. 254. ² Fragment uit Goebbels' dagboek, 30 mei 1942. In diezelfde periode, eind mei '42, kreeg Schrieke, de secretaris-generaal van justitie, in Berlijn van een der *Staatssekretäre* te horen dat al vast stond wat er na een gewonnen oorlog met Nederland zou gebeuren: *'Die Absicht is, dat Nederland met huid en haar in het Duitse Rijk wordt opgenomen.'* 'En hoe staat de NSDAP hiertegenover?' vroeg Schrieke ontsteld. Antwoord: *'Die Partei gaat daarmee geheel accoord.'* (POD-Den Haag: p.v. J. J. Schrieke (26 okt. 1945), p. 2, Doc I-1530, a-1).